

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายของการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อศึกษาประวัติส่วนตัวและข้อมูลต่าง ๆ ของบุคคลชั้นนำในแต่ละเมืองหลักของภาคเหนือ รวมทั้งภูมิหลังของการที่บุคคลเหล่านี้ได้เข้ามามีส่วนในการบริหารและทำกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง การศึกษาได้ครอบคลุมถึงทัศนคติและท่าทีของบุคคลชั้นนำต่อการพัฒนาเมือง ประชากรเป้าหมายสำหรับพื้นที่ในเขตเมืองหลักเชียงใหม่ ได้แก่ ประชากร 3 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการ กลุ่มนักการเมือง และกลุ่มนักธุรกิจและผู้ที่มีชื่อเสียง รวมทั้งสิ้น 77 คน ส่วนของเมืองพิษณุโลกและนครสวรรค์ ก็ประกอบด้วยประชากร 3 กลุ่ม เช่นเดียวกัน รวมบุคคลชั้นนำที่ได้สัมภาษณ์ 64 คน และ 70 คน ตามลำดับ

ผลของการวิจัยเรื่องนี้ พบว่า :

1. ในเรื่องเกี่ยวกับภูมิฐานะของบุคคลชั้นนำ พบว่าบุคคลในเมืองพื้นที่เมืองเชียงใหม่ พิษณุโลก และนครสวรรค์นั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้มีภูมิฐานะอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ มากกว่ามาจากที่อื่น ๆ ยกเว้นกลุ่มบุคคลชั้นนำที่เป็นกลุ่มข้าราชการ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีภูมิฐานะอยู่ที่อื่นด้วยเหตุนี้เอง กลุ่มนักธุรกิจและกลุ่มนักการเมือง จึงรับรู้ความเป็นไป ปัญหาและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเมืองมากกว่ากลุ่มข้าราชการ ส่วนกลุ่มข้าราชการจะเข้าร่วมในกิจกรรมของเมืองที่เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติและรับผิดชอบอยู่

2. ในเรื่องระดับการศึกษาของบุคคลชั้นนำ พบว่ากลุ่มข้าราชการและนักการเมืองในเมืองพิษณุโลก และนครสวรรค์ มีระดับการศึกษาสูงกว่ากลุ่มนักธุรกิจ แต่ในพื้นที่เมืองเชียงใหม่กลุ่มข้าราชการและนักธุรกิจมีระดับการศึกษาสูงกว่านักการเมือง

3. สำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมนั้น พบว่าบุคคลชั้นนำได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมเมื่อสำเร็จการศึกษา หรือเมื่อเริ่มประกอบอาชีพ หรือเมื่อมีครอบครัวแล้ว กิจกรรมที่บุคคลชั้นนำปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน เป็นกิจกรรมเดียวกับที่เขาได้ให้ความสนใจหรือเข้าร่วมแต่อดีตเกือบทั้งสิ้น

บุคคลชั้นนำทั้งสามพื้นที่ ได้มีบทบาทในการพัฒนาเมืองในด้านการบริการสังคม และเศรษฐกิจมากที่สุด นักธุรกิจมีบทบาทมากกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะเมืองเชียงใหม่ บุคคลชั้นนำได้ให้ความสนใจและมีบทบาททางด้านศิลปะและวัฒนธรรมด้วย

4. เกี่ยวกับลักษณะของบทบาทในการพัฒนาเมืองของบุคคลชั้นนำ สรุปได้ว่า : กลุ่มแรก คือกลุ่มข้าราชการ มีบทบาทในการพัฒนาที่เด่นชัดในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่ของทางราชการ โดยมีบทบาททั้งเป็นผู้เสนอโครงการและตัดสินใจดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ

กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภาคเหนือ. 2530. รายงานวิจัยเรื่อง บทบาทของบุคคลชั้นนำต่อการพัฒนาเมืองใน

ภาคเหนือ. เชียงใหม่ : ธนบรรณการพิมพ์.

กลุ่มที่สอง กลุ่มนักการเมือง มีบทบาทอย่างเด่นชัด ในการดำเนินกิจกรรมทางด้านการเมืองและการบริหารส่วนท้องถิ่น แต่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ในฐานะผู้เสนอโครงการ ผู้สนับสนุนด้านงบประมาณ และผู้ร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานกลุ่มที่สาม กลุ่มนักการเมือง แม้จะไม่ได้เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาเมืองโดยตรงตามตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น กลุ่มข้าราชการ แต่ก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเมืองทุกกิจกรรม เช่น กิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ สาธารณกุศล การบริการสังคม ศิลปวัฒนธรรม และการศึกษา เป็นต้น

5. สำหรับแนวทางการพัฒนาเมือง ผลการวิเคราะห์แยกตามพื้นที่พอสังเขปได้ดังนี้ พื้นที่เมืองเชียงใหม่เห็นว่าควรอนุรักษ์ให้เมืองเชียงใหม่เป็นเมืองท่องเที่ยวในรูปแบบของเมืองประวัติศาสตร์ โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และประเพณีตามแบบดั้งเดิมไว้ ขณะเดียวกันก็ควรหาแนวทางอนุรักษ์ธรรมชาติหรือความงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในตัวเมือง ข้อคิดที่ได้จากบุคคลชั้นนำคือ การพัฒนาเมืองควรคำนึงถึงผลกระทบต่อโบราณสถานและสิ่งที่เป็นประวัติศาสตร์ของเมืองด้วย พื้นที่เมืองพิษณุโลก เห็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของเมืองพิษณุโลกที่ชำรุดทรุดโทรมให้อยู่ในสภาพที่ดี มีการปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งควรจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ของเมืองพิษณุโลก ข้อคิดเห็นนี้สอดคล้องกับพื้นที่เมืองเชียงใหม่ว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการควบคุม หรือก่อนการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างไรก็ดีในด้านการศึกษาค้นคว้าเห็นก่อนข้างจะเป็นที่สอดคล้องว่า ควรจะมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี เพราะในปัจจุบันมีผู้ออกไปศึกษาต่อนอกจังหวัดพิษณุโลกเป็นจำนวนมาก พื้นที่เมืองนครสวรรค์ ข้อคิดเห็นที่สำคัญเป็นเรื่องของความหวังใยในด้านประเพณีและศิลปวัฒนธรรม เช่นเดียวกับเชียงใหม่และพิษณุโลก นครสวรรค์ถูกมองว่าเป็นเมืองที่ขาดเอกลักษณ์ด้านโบราณสถานและประเพณีส่วนท้องถิ่น ถ้าไม่นับประเพณีตรุษจีนอันมีชื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า นครสวรรค์ขาดการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง ความรู้สึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมยังมีน้อย เห็นควรให้มีการปรับปรุงประเพณีบางอย่างให้เหมาะสม ควรได้มีการรณรงค์พัฒนาจิตใจแก่ประชาชนโดยใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ ข้อหวังใยต่างๆ ดังกล่าวนี้นี้ มีข้อคิดเห็นว่าการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐและของเอกชนในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม โดยผู้นำท้องถิ่นทุกระดับจะต้องเป็นผู้นำในเรื่องนี้ มีผู้มองว่าศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจของนครสวรรค์อยู่ที่โครงการสร้างสถานีขนส่งทางน้ำหรือท่าเรือน้ำลึกที่กำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งจะช่วยยกฐานะทางเศรษฐกิจของนครสวรรค์ให้สูงมากขึ้นในอนาคต.